

ADVISINGSOVERZICHT COMMISSIES 25 NOVEMBER 2021 en REACTIE DAGELIJKS BESTUUR

Voorstellen ter advisering

Kademuur Ravenstein	
Commissie Watersysteembeheer	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als hamerstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021. De fractie Water Natuurlijk verzoekt om een kaartbeeldje van de situatie bij te voegen. Antwoord DB: Aan de vergaderstukken is een artist impression bijgevoegd.
Projectplan Waterwet en kredietaanvraag Klimaatadaptieve aanpak Oeffeltse Raam/Boxmeer	
Commissie Watersysteembeheer	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als hamerstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021. 1. De fractie Water Natuurlijk pleit ervoor om de titel van het voorstel aan te vullen met Boxmeer. Antwoord DB: Het DB heeft de titel van het voorstel aangepast in Oeffeltse Raam/Boxmeer. 2. De fractie 50PLUS verwijst naar een AB-besluit van oktober 2019 waarin het besluit genomen is voor een klimaatrobuuste oplossing van 110 mm, maar hij kan dat besluit niet terugvinden. Er wordt in dat voorstel wel gesproken over het kennisnemen van oplossingsrichtingen op hoofdlijnen, maar niet een expliciet besluit over 110 mm. De vervolgvraag is waarom Aa en Maas hiervoor kiest, temeer de gemeente Boxmeer 60 mm gaat. Tenslotte wil de fractie de kosten hiervan weten. Antwoord DB: PHO Van Dijk heeft in de commissie aangegeven dat het AB weldegelijk een besluit genomen heeft voor die 110 mm en heeft toegezegd dit besluit alsmede het kostenverhaal/nadere duiding van de bedragen en juiste data naar het AB gaan. In dit kader wordt verwezen naar de presentatie over de Oeffeltse Raam in de commissie Watersysteembeheer op 12 september 2019 en het AB-voorstel van 4 oktober 2019. 3. De fractie CDA constateert dat bij Gewande een opvoergemaal komt en vraagt of deze ook in te zetten is bij hoog water. Antwoord DB: In het voorstel is opgenomen dat het gaat om zowel een in- als uitlaatgemaal. NB: Aan de vergaderstukken is toegevoegd de presentatie over de Oeffeltse Raam in de commissie Watersysteembeheer van 12 september 2019 en wordt verwezen naar de AB-stukken van 4 oktober 2019 inzake de Oeffeltse Raam (agp. 4.E).
Aanvullend investeringskrediet voorbereiding Wijboschbroek	

**Commissie
Watersysteembeheer**

ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als besprekingsstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021.

De **fractie PvdA** is van mening dat een voorbereidingskrediet dat bijna verdrievoudigd wordt wel wat meer toegelicht zou kunnen worden.

Antwoord DB:

Met het aanvullende voorbereidingskrediet kan de stap tot aan uitvoering gezet worden. De uitwerking van de bestaande onderzoeken tot een uitvoeringsgericht inrichtingsplan en benodigde onderzoeken voordat een aannemer werkzaamheden kan gaan verrichten. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Flora en fauna-onderzoek
- (Water)bodemonderzoek
- Onderzoek naar Niet gesprongen-explosieven
- Archeologisch onderzoek.

Ook het opstellen van een projectplan Waterwet en de omgevingscommunicatie hierover zijn onderdeel van het aanvullende voorbereidingskrediet. Met het voorbereidingskrediet dat tot nu toe beschikbaar was zijn een landschapsplan en een uitgebreid geohydrologisch onderzoek opgesteld. Het geohydrologisch onderzoek was diepgravender en uitgebreider dan vooraf was voorzien maar noodzakelijk om gewenste maatregelen in beeld te brengen en door te rekenen. Zie ook volgende vragen/antwoorden voor uitgebreidere financiële onderbouwing.

Bijgevoegde tabellen geven inzicht in de inkomsten en uitgaven van het project.

De **fractie 50PLUS** vindt dat de stukken niet goed voorbereid worden. Ook nu weer wordt een datum genoemd van 15 april 2019, terwijl dit 16 mei 2019 moet zijn. Dit vraagt echt om aandacht.

Antwoord DB:

Portefeuillehouder De Groot heeft in de commissie toegezegd om deze data kloppend te krijgen.

De **fractie 50PLUS** vraagt waarom dit bedrag niet in de (vorige week vastgestelde) begroting is opgenomen.

Antwoord DB:

Portefeuillehouder De Groot heeft in de commissie aangegeven dat het wel onderdeel was van de begroting, in het projectenboek opgenomen onder nummer 275.

De **fractie 50PLUS** vraagt wat nu met de € 205.000,- aan onderzoekskosten gedaan is.

Antwoord DB:

Onderbouwing voorbereidingskrediet € 205.000,-:

Ca € 180.000,- van de beschikbaar gestelde € 205.000,- aan voorbereidingskrediet is besteedt. Dit krediet is voornamelijk besteedt aan een landschapsplan en een uitgebreid geohydrologisch onderzoek (ca. € 140.000,-). Het overige deel bestaan uit proceskosten voor bijvoorbeeld taxatie ten behoeve van een kavelruil. Bijgevoegde tabel geeft een inzicht in inkomsten en uitgaven van het project.

Onderbouwing extra voorbereidingskrediet: € 350.000,-:

Het extra voorbereidingskrediet is begroot op € 350.000,-. Dit bedrag is opgebouwd uit kosten voor aanvullende onderzoeken die nodig zijn om te komen tot uitvoering te komen en kosten voor het opstellen van het projectplan Waterwet. De onderzoeken zijn benodigd voordat een aannemer werkzaamheden uit kan gaan voeren en bestaan uit:

- Flora en fauna-onderzoek
- (Water)bodemonderzoek
- Niet gesprongen-explosieven
- Archeologie

Verder zijn de proceskosten (personele kosten) onderdeel van het extra voorbereidingskrediet. Bijgevoegde tabellen geven inzicht in de inkomsten en uitgaven van het project.

De helft van de voorbereidingskosten worden betaald door de provincie, de andere helft komt voor rekening van het waterschap.

De **fractie 50PLUS** vraagt of er geraamde middelen voor de uitvoeringskosten voldoende zijn.

Antwoord DB:

Het in het projectenboek 2022 opgenomen bedrag van € 1,6 miljoen is ontoereikend voor de uitvoeringskosten. Vooralsnog worden de uitvoeringskosten voor het project geraamd op € 2,1 miljoen. De helft van deze kosten komen voor rekening van het waterschap.

Omschrijving	Begroot bedrag	Financiële dekking en verdeling
Uitvoering herstel NNP	€ 1.000.000	MOK: PNB vergoedt 50%, WAM 50%.

Realisatie nieuwe natuur NNB	€ 1.100.000	GOB: PNB vergoedt 50%, WAM 50%.
Totaal kosten	€ 2.100.000	

Voor de realisatie van nieuwe natuur voor het NNB zijn door het waterschap ook gronden verworven. Deze grondverwerving wordt voor 85% gefinancierd door de provincie. Na inrichting worden deze tegen de restwaarde overgedragen aan de eindbeheerder Staatsbosbeheer.

De totale projectkosten zijn in beeld gebracht en in onderstaande tabel weergegeven:

Omschrijving	Begroot bedrag	Financiële dekking en verdeling
Vorbereidingsfase	€ 555.000	SOK 2019: PNB vergoedt 50%, WAM 50%.
Uitvoering herstel NNP	€ 1.000.000	MOK: PNB vergoedt 50%, WAM 50%.
Realisatie nieuwe natuur NNB	€ 1.100.000	GOB: PNB vergoedt 50%, WAM 50%.
Grondverwerving	€ 2.200.000	GOB: PNB vergoedt 85%, eindbeheerder 15%.
Totaal kosten	€ 4.855.000	Verdeling: Provincie 65%, eindbeheerder 10% en waterschap 25% (€1.327.500).

NB: Aan de vergaderstukken zijn toegevoegd een gewijzigde AB-adviesnota, een tabel inzake de besteding van het voorbereidingskrediet en een begroting over het aanvullende krediet.

Kredietaanvraag Gebiedsplan Raam 2021

Commissie Watersysteembeheer

ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als besprekingsstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021.

1. De **fracties CDA en Water Natuurlijk** vraagt waar de 12 mln. euro precies aan uitgegeven gaat worden.

Antwoord DB:

De uitsplitsing is verwerkt in de aangepaste AB-adviesnota.

2. De **fractie CDA** adviseert om de peilopzet bij Egweg in de ijskast te zetten, zodat je meer meters kunt maken.

Antwoord DB:

Deze vraag is tijdens commissievergadering al deels beantwoord. Dit voorstel is niet inhoudelijk. De uitwerking vindt momenteel plaats en daarover zal het DB begin 2022 een besluit nemen op de uitgangspunten van het voorkeursontwerp. Op basis daarvan wordt het integrale plan verder uitgewerkt.

3. De **fractie Water Natuurlijk** vraagt aandacht voor het deelprogramma Hoge Raam waar tot eind 2023 gewacht moet worden op de uitvoering. Dit is erg lang, temeer de voorbereiding al zover is dat voor delen van dat programma gestart kan worden met de uitvoering.

Antwoord DB:

Gelet op de grondpositie en de beschikbare capaciteit zal bekeken worden of versnelling mogelijk is.

4. De **fractie PvdA** vraagt een toelichting op hetgeen in de adviesnota geschreven staat. Onder Beoogd Effect staat dat dit krediet bedoeld is voor de realisatie van de Hoge en Lage Raam, terwijl onder kanttekeningen/risico's staat geschreven dat de kredietaanvraag geen betrekking heeft op de realisatie van de Hoge en Lage Raam.

Antwoord DB:

Bij beoogd effect staat enkel dat een aantal GGOR maatregelen ondergebracht wordt onder Lage – en Hoge Raam, niet dat deze aanvraag bedoeld is voor de uitvoering van Hoge en Lage Raam. Inhoudelijk betreft dit GGOR maatregelen in de Lage Raam zelf in het stroomgebied Lage Raam, waar een directe waterhuishoudkundige relatie bestaat waardoor afzonderlijke uitvoering niet (meer) logisch is.

5. De **fractie PvdA** mist de onderlinge relatie en afhankelijkheid tussen de deeltrajecten, want wat gebeurt er als de derde tranche niet doorgaat.

Antwoord DB:

De derde tranche betreft middelen voor de uitvoering van Hoge en Lage Raam. Als deze tranche niet doorgaat is de planvorming in ver gevorderd stadium, maar blijft uitvoering uit.

	6. De fractie PvdA verwijst naar de kostenraming uit 2018 en merkt op dat de voorbereiding en uitvoering nogal door elkaar loopt, waardoor een vergelijk maken niet mogelijk is. Antwoord DB: In de kostenraming is n.a.v. van deze vraag een onderscheid aangebracht. 7. De fractie VVD leest in het voorstel dat er sprake is van meekoppelkansen, maar hoort graag welke voor- en nadelen er voor ons als waterschap nog inzitten. Antwoord DB: Meekoppelkansen zijn vooral kansen voor onze partners. Gezamenlijk maken we de ambities uit het gebiedsplan, waar het waterschap namens de regio trekker van is, waar. Voor samenwerking en draagvlak toegevoegde omgevingskwaliteit zijn meekoppelkansen waardevol. 8. De fractie Geborgden mist, naast de opmerkingen die andere fracties hebben ingebracht waar het gaat over onvoldoende financiële onderbouwing en de onduidelijkheid over de GGOR maatregelen, de integrale benadering in de stukken. Antwoord DB: Met voorgaande antwoorden en extra verduidelijking in het voorstel en de begroting is inzicht gegeven in de financiële samenhang. 9. De fractie Geborgden vraagt hoeveel hectare van de grondbank naar dit project gaat. Antwoord DB: Er wordt 25 ha. ingebracht door de grondbank. De resterende opgave in gebiedsplan Raam is dan nog 65 ha. 10. De fractie 50PLUS leest dat voor het totale gebiedsplan inclusief toekomstige plannen is ca. de 25 mln. gereserveerd. Het resterende bedrag is waarschijnlijk onvoldoende. Hoe wordt dit in het vervolg uitgewerkt? Antwoord DB: Het resterende bedrag is waarschijnlijk onvoldoende, maar dat is pas goed te ramen bij verdere uitwerking Lage Raam en Hooge Raam. Te zijner tijd wordt dat geactualiseerde gegeven meegenomen in de doorrekening van de investeringsvolumes in meerjarig kader. NB: Aan de vergaderstukken zijn toegevoegd een aangepaste AB-adviesnota en aangepaste kostenraming.
Definitief projectplan Waterwet EVZ Leijgraaf	
Commissie Watersysteembeheer	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als hamerstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021. Mededeling DB: Ten aanzien van het definitief projectplan EVZ Leijgraaf en bijbehorende kredietaanvraag zijn de subsidie inkomsten vanuit het Groen ontwikkelfonds Brabant (GOB) € 1.034.000,- hoger dan gecommuniceerd in de bestuurlijke stukken richting Dagelijks Bestuur 2 november 2021 en Commissie Watersysteembeheer 25 november 2021. Dit betekent dat de totale inkomsten voor het waterschap als gevolg van deze wijziging geraamd zijn op € 2.816.000,-. De netto bijdrage van het waterschap aan de EVZ Leijgraaf wordt hierdoor € 2.634.000,-. Het totale gevraagde investeringskrediet voor uitvoering (€ 5.450.000,-) blijft onveranderd en is conform de stukken die zijn gedeeld met respectievelijk het Dagelijks Bestuur en de Commissie Watersysteembeheer.
Routekaart Energieneutraal, klimaatneutraal en circulair Aa en Maas in 2050	
Commissie Watersysteembeheer	De fractie PvdA heeft de volgende inbreng geleverd: Eerst procedureel: wat houdt het formele besluit nu eigenlijk in? “instemming met een uitvoeringsprogramma”? Waarin heel veel aspecten nog moeten worden uitgewerkt, en afhankelijk zijn van nieuwe kennis, maar ook van nieuwe rekenmethoden? Of is het eigenlijk het “beoogde effect”, zoals dat op blz. 1 van de adviesnota staat omschreven? Dus eigenlijk vinden wij de term “uitvoeringsprogramma” niet goed. Dit stuk heeft de status van een algemene beleidsomschrijving, waarbinnen feitelijke uitvoeringsprojecten zullen worden ontwikkeld, die aan het AB zullen worden voorgelegd, en zullen worden vastgesteld.

	De doelstelling van dit beleid onderschrijven wij natuurlijk volledig, inclusief de twee belangrijke benoemde “stellingen”, en ook de gedachte dat het een soort groeidocument is. Dus daarom lijkt het ons beter om dit als een soort overkoepelend beleidsvoornemen vast te stellen, en om ook te besluiten dat we dat elk jaar, na een update, hernieuwd zullen her-vaststellen. Dan een paar opmerkingen over de rapportage zelf: Het is een ontzettend complexe en veelzijdige materie. Dat begrijpen wij. Helaas is het wat ons betreft niet goed gelukt om daar als het ware op bestuursniveau “boven te gaan hangen”, en een goed overzicht te bieden. Door de enorme hoeveelheid informatie is dat helicopterview niet goed mogelijk. En dan helpt het niet als verwijzingen naar tabelnummers meestal niet kloppen, als afkortingen pas ver ná het eerste gebruik in het stuk worden uitgelegd, en als een aantal zeer wezenlijke zaken niet in de samenvatting staan. Zoals de blijkbaar op stapel staande wijziging van de berekeningsmethode van de primaire energiefactor, en de scope van wat er wel of niet onder klimaatneutraal wordt begrepen. De fractie heeft de volgende algemene vraag: herschrijf de huidige korte samenvatting naar een veel duidelijker stuk, waar eerst de doelstellingen worden omschreven, dan de uitgangspunten (zoals die scope, en berekeningsmethoden), dan de methodiek-van-aanpak (de trits gepland, verwacht, aanvullend nodig), en uiteindelijk per gebied de concrete te onderzoeken maatregelen. Liever bijvoorbeeld een 3 blz lange duidelijke samenvatting, dan een kort stukje tekst wat alleen maar enorm veel vragen oproept. Een paar suggesties daarvoor, waar u wellicht nu al op in kunt gaan: • Duidelijker uitleg over de mate van klimaatneutraliteit. Nu al 68%? • De belangrijke twee stellingen die ook in de adviesnota staan horen ook in de samenvatting. • Enige info over de keten-aspecten van ons werk. Zo vond ik het heel opmerkelijk dat al het vervoer (zowel woon-werk als slibvervoer) zo'n grote deelimpact heeft, maar hoe groot is die impact op het geheel. En ook t.a.v. de keten: zit bij alle energie-opwekkende zaken zoals zonnecollectoren en windmolens de energie- en klimaatbelasting van het produceren van die dingen ook in de berekeningen verwerkt? • En als suggestie: in het stuk komen voor ons toch wel moeilijke termen voor, zoals Terajoules, en GigaJoules per kilowattuur of zo. Kunnen die wat worden verduidelijkt, bijvoorbeeld in vergelijking met het verbruik van een gemiddeld huishouden? De fractie 50PLUS vindt het een moeilijk te doorgronden stuk. Verder pleit de fractie om ook naar andere alternatieven te kijken. De fractie VVD kan de gedachtegang van het programma ondersteunen, maar pleit ervoor om de ogen niet te sluiten voor alternatieven als dit helpt om het doel energieneutraliteit te halen. De fractie Ouderen Appèl-Hart voor Water geeft aan dat het programma nog concreter zou mogen en ziet dit vooral als een groeidocument.
Commissie Emissiebeheer	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als besprekingsstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021. De fractie CDA merkt op dat de ambitie voor energieneutraliteit in 2030 heel groot is en vraagt zich af of het wel gerealiseerd kan worden en waar staan we nu. Verder vraagt de fractie of windenergie nog steeds zijn plek moet krijgen in het behalen van onze doelen/ambitie of kan het ook zonder windenergie. Antwoord DB: Portefeuillehouder Ketelaars wijst in dit kader op de toezegging aan het AB dat er nog een notitie komt hoe om te gaan met windenergie. Ten aanzien van de vraag waar we nu staan met energieneutraliteit merkt de secretaris op dat we nu op 50% zitten en we gaan met de realisatie van de voorstellen aangaande zonneweides naar 80%. We rapporteren hierover via de P&C verslaglegging. De fractie Algemene Waterschapspartij vindt het een goed leesbaar stuk, maar merkt op dat er nogal wat foute verwijzingen zitten naar tabellen. Verder vindt de fractie de definitie van duurzaamheid zoals dat nu in de stukken staat en waarbij verwezen wordt naar een VN commissie uit 1987 vrij gedateerd is en niet volledig. Een meer kritische noot is het eenzijdig gebruik van de term CO2 in het programma. Voorts gaat de fractie ervan uit dat er nog een publiekvrindelijke versie van dit programma komt. Ten aanzien van Aquathermie merkt de fractie op dat de ecologische effecten nog onvoldoende in zicht zijn en vraagt daar aandacht voor. Op pagina 10 zijn de stofstromen gevisualiseerd in diagrammen en de fractie mist daar integrale benadering. Antwoord DB: Portefeuillehouder Ketelaars heeft in de commissie aangegeven dat de foute verwijzingen zullen worden hersteld wat zal leiden tot een bijgesteld stuk met verwijzingstechnische aanpassingen. Hij zal nagaan of er meer recente definities te duiden zijn. Ten aanzien van Aquathermie merkt hij op dat het beleid is om daarin zoveel mogelijk te faciliteren, maar de mate waarin wij daarin iets kunnen betekenen is ook afhankelijk van de partners die daarin participeren. De secretaris vult aan door te verwijzen naar het document dat voor de zomer ter kennisgeving aan het AB is voorgelegd, waarin de kaderstelling vanuit het DB is opgenomen.

De **fractie VVD** verwijst naar paragraaf 4.1 waar gesproken wordt over het reduceren van primaire grondstoffen waarbij metalen expliciet wordt genoemd. Volgens de fractie kunnen metalen worden gezien als een van de meest circulaire stoffen en mag wat hen betreft hier weggehaald worden. De fractie benadrukt nogmaals dat het materiaal van windmolens helaas niet recyclebaar is.

De **fractie PvdA** staat wel achter het hoge ambitieniveau.

De **fractie Water Natuurlijk** vindt het een goed en volledig stuk. Wel vraagt de fractie om voor biogas te rekenen met een vast richtgetal. Voorts vraagt de fractie naar aanleiding van tabel 2 of deze gebaseerd is op de huidige of toekomstige emissieopwekfactor. Ten aanzien van de grote watervlakte merkt de fractie op dat zij altijd begrepen heeft dat dit gezien wordt als chemisch afval, maar hoort nu dat daar wormen van gemaakt worden en vraagt een toelichting daarop.

Antwoord DB:

Ten aanzien van biogas heeft portefeuillehouder Ketelaars aangegeven jaarlijks de mogelijkheden te bekijken om daar stappen in te zetten. Ten aanzien van de grote watervlakte wordt opgemerkt dat er in het verleden zware metalen zijn aangetroffen in watervlakte. Hierdoor hebben wij het lange tijd als zodanig afgevoerd. Na herhaaldelijk onderzoeken blijkt dat de aangetroffen concentraties van zware metalen dusdanig verlaagd is, dat het verantwoord is om de proef op te schalen tot wat het nu is. Het is zelfs zo dat de waarden in de wormencompost dusdanig laag zijn dat we het toe kunnen passen als grondverbeteraar.

De **fractie Geborgden** heeft de navolgende inbreng geleverd:

De aard van het stuk is wat de fractie betreft een soort “verkenning” omtrent de mogelijkheden tot het invullen van acties voor klimaatthema's. Het stuk is volgens mededeling op p5 bovenaan een uitwerking van de notitie klimaatneutraal en circulair Aa en Maas behandeld in de april AB vergadering. Het stuk van april refereert aan de doelstellingen en behandelt de aanpak voor ons Waterschap. Daarbij wordt gekozen voor een pragmatische en kosten efficiënte aanpak. Het stuk van april behelst verder een uitgebreide opsomming van goede voornemens, onderhanden zijnde studies en samenwerkingen op de thema's en activiteiten. Het voorliggende stuk Uitvoeringsprogramma '22- '27, is volgens het DB een uitwerking. Inhoudelijk kijkend constateert de fractie dat het stuk een mix is van impactanalyse en projectvoorstellen.

De fractie Geborgd maakt op, alle toelichtingen lezende, dat we als waterschap betrokken willen zijn op alle thema's, op alle gebieden, ontplooiën veel brede activiteiten, brede samenwerkingen, we duiken in alle soorten oplossingen. We pakken alles op, we onderzoeken de hele wereld. We doen gewoon alles en er ontbreekt focus of prioriteitsstelling, of over verdeling van aandacht en middelen in de tijd naar specifieke projecten. Inzake mogelijke risico's is niets te lezen. De fractie vraagt zich dan ook af: Hoe worden Keuzes gemaakt? en hoe de prioriteit naar projecten wordt gesteld in de uitvoering.

Tevens vraagt de fractie zich af hoe de voorstellen zich verhouden met criteria als *Kostenefficiëntie* en *Pragmatische*. Heeft men zicht op risico's (zoals technische risico's, financiële risico's bij projecten met een zeer lange payback, of levensduur).

We zien in het stuk geen opmerkingen over alternatieven die overwogen zijn. Concreet denkt de fractie o.a. aan de volgende aanvullingen:

-Welke prioritering wil het DB aan de diverse projecten geven en op grond waarvan?

-Wat zijn voor- en nadelen onderzoek van mogelijke alternatieven zoals:

-Ontwikkelen van zonneweides/ windenergie met anderen of participeren in projecten w.o (ver-)pachten gronden t.b.v. ontwikkelen zonneweides/ windmolens etc.

-Inkoop van groene energie in plaats van zelf produceren en geld uitgeven; samenwerken met leveranciers, exclusieve partners of andere waterschappen.

-Welke risico's ziet het DB bij de diverse voorstellen zoals:

Technische risico's bij langlopende projecten; wat zijn referentie projecten voor de voorstellen

-Er zijn tal van verschillenden technieken op de projectenlijst; dat vraagt heel veel investeren in kennis en mankracht; is dat te doen qua management, span of control en beheersen van bezetting en kosten?

-Beperkingen van het elektriciteitsnet

-Wat is de impact voor het waterschap op financiële risico's zoals elektriciteitsprijzen grijs / groen en in de gasmarkt. Duitsland gaat vol in groene energie dat zal de prijs doen beïnvloeden. Hoe zit het met risico's inzake uit subsidies inkomsten? Hoe denkt u over seizoensmatige risico's in prijzen (zoals in de zomer bij overschotten van groene energie of hoe managen dat we s' nachts wel gebruik hebben maar geen productie van groen). We worden door massaal te investeren in energie productie wordt het WTS gevoeliger voor de grillen van de energiemarkt..

- Welke criteria hanteert het DB als uitwerking van pragmatisch en kostenefficiënt handelen? Hoe vertaald zich dat in maximale payback termijnen, rendementseisen, omvang investering, aantal projecten gezien focus, criteria t.a.v. bewezen technologie, draagvlak aanwonenden, rendementseisen en risico opslagen bij langdurige projecten?

- Welke management risico's zien we ; voldoende bezetting, kennis.

	Ten aanzien van projecten zonneweides wil onze fractie nieuwe projecten pas in behandeling nemen als we eerst een evaluatie van de bestaande zonneweides besproken hebben. Ten aanzien van Klimaatneutraal en CO2 hebben we de volgende opmerkingen: -Op pagina 10 staat de <u>uitstoot van sloten en meren en plassen</u> vermeld van circa 47K ton CO2. -Is dit niet de natuurlijke afgifte van CO2? En is dit wel de verantwoordelijkheid van het Waterschap en is dit een opgave binnen de wet en regelgeving voor het waterschap? (uit de beantwoording door DB is gebleken dat er geen verplichting is voor het waterschap om deze emissie te beperken) -Zijn al die sloten en meren waarover de uitstoot is gerekend eigendom van het waterschap? -Er staat een opmerking dat de kwaliteit van ons water in het kader van KRW invloed heeft op die uitstoot. Kunt u uitleggen Welke relatie er ligt en in welke mate van verbetering van de waterkwaliteit en de uitstoot van deze wateren? Klimaatneutraal en circulaire maatregelen We zien graag een prioritering bij de uitwerking van projecten en begrijpen dat er vooral nog veel onderzoek moet gebeuren. We wachten op de conclusies van de onderzoeken af en zijn zeer benieuwd uitkomsten en voorstellen. Definitie zelfvoorzienendheid energiegebruik. We hebben daarbij geconstateerd dat het AB daarover nooit een besluit heeft genomen. Indien het DB de scherpere definitie wil hanteren dan zal zij een zodanig besluit moeten voorleggen aan het AB. Wij vragen dan ook indien u dit wenst een verzoek te doen met daarbij een motivatie om criteria te wijzigen. Een goede definitie welke projecten al dan niet als zelfvoorzienend kwalificeren, welke beperkingen dat oplevert voor komende projecten en of dat gevolgen heeft voor bestaande projecten. Tot slot, de fractie pleit voor het halen van de doelstellingen halen en het proces daarop zo efficiënt mogelijk in te richten. Antwoord DB: De secretaris geeft aan dat er nu twee vragen/punten voorliggen waarop het programmavoorstel wordt geënt en gezien kan worden als aanvulling op onze ambitie: 1. Hoe we als Aa en Maas energieneutraal willen zijn op eigen terreinen? 2. Dat we, ondanks dat de techniek van afspraken die er nu ligt om klimaatneutraliteit niet te duiden is in kortcyclische CO2, voor onszelf daar wel op gaan richten (denk aan lachgas en methaan). Portefuillehouder Ketelaars zegt toe het voorstel te verduidelijken waar het gaat om de status en naamgeving van het stuk, de beslispunten. NB: aan de vergaderstukken in een aangepaste AB-adviesnota en Routekaart toegevoegd.
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	De fractie Ouderen Appèl-Hart voor Water wil dat aan het voorstel wordt toegevoegd: met dien verstande dat bij eventuele bouw van nieuwe windmolens een afstand van 1000 m. minimaal wordt aangehouden t.o.v. bebouwing/woningen. Antwoord DB: Hierop is door portefeuillehouder Ketelaars in commissie al aangegeven dat het waterschap niet verantwoordelijk / bevoegd is voor de ruimtelijke aspecten en ook de burgerparticipatie ligt bij de gemeenten in dit kader.
Datagestuurde afvalwaterketen	
Commissie Emissiebeheer	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als besprekingsstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021. De fractie VVD heeft de volgende schriftelijke vragen ingediend. De staat hier positief tegenover, maar dit stuk is nog niet besluit-klaar om voor dit bedrag via circa 3 en vijf-tiende miljoen als hamerstuk te worden bestempeld. Data is als "besluitvaardige ondersteunende asset", (mooi voor scrabble), per definitie een onderwerp dat ook de commissie AFZ aan gaat, met het verzoek dit in het vervolg zo te agenderen. Primair zijn wij groot voorstander van de inzet van zowel data als innovatie in de run van onze mooie organisatie. Maar de vragen die wij hebben zijn als volgt: 1. Wat is de relatie, overlap en aanvulling met projecten uit het projectenboek met volgnummer: 267 (1.3M, kunstwerken & automatisering), 303 (3.3M Optimalisatie meetnetten & omdisk); en project nr 249 (500k, digitale transformatie Infra)? Antwoord DB: U vraagt naar de relatie met aangehaalde projecten uit het projectenboek. Al deze projecten zijn zelfstandige projecten waar geen directe overlap mee bestaat. Zo betreft Projectboeknummer 267 - Renovatie en doorontwikkeling kunstwerken de watersysteem automatisering en gaat niet over de afvalwaterketen, waar het voorliggende voorstel betrekking op heeft.

Projectboeknummer 249 - Digitale Transformatie Infrastructuur gaat eveneens over het aanpassen van onze data infrastructuur voor het watersysteem om te komen tot betere geautomatiseerde gebiedsregelingen. Een betere data infrastructuur helpt ons om onze eigen watersysteemdata gemakkelijker te ontsluiten, wat voor het platform een positieve uitwerking heeft.

Projectboeknummer 303 - Optimalisatie Meetnetten en Datamanagement in Systeem en Keten (OMDISK) gaat over de optimalisatie van de meetnetten. Vanuit dit project zijn wel de eerste pilots gestart voor een datagestuurde waterketen, waar het voorliggende voorstel mede op is gebaseerd. Het voorliggende voorstel betreft de verdere uitrol over alle zuiveringen.

2. Wij missen het projectvoorstel inhoudelijk zelf: Inhoudelijke uitleg wat er moet gebeuren met welke reden is OK, maar dit betreft eigenlijk geen AI. Het is een decision tree, maximaal als X-Ai (samengevat 'explainable AI') te bestempelen.

Antwoord DB:

We beantwoorden vragen 2 en 3 samen.

3. Wat gaan we nu echt doen, wetend dat Projectummers 249, 267 en 303 reeds lopen? Inventarisatielijstje van het dossier, daar kun je geen 3,5 miljoen mee investeren lijkt ons; noch kost dat 5 jaar? Dat kan ruim sneller, dus het impliceert ook andere werkzaamheden?

Antwoord DB:

We gaan zowel de datastromen van de gemeenten, neerslag en de zuiveringsregio's koppelen. Deze data wordt middels machine learning omgezet naar een "digitale tweeling" van het rioolstelsel, transportsysteem en de rioolwaterzuiveringen. De toe te passen machine learning modellen zijn neurale netwerken. Neurale netwerken zijn de meest bekende vorm van AI. Een omschrijving van AI: 'een systeem dat op basis van de staat van zichzelf en zijn omgeving zijn acties kan aanpassen zodat zijn doelstellingen de grootste kans van slagen hebben'.

Deze digitale tweelingen worden op basis van de gemeten data continue gevoed met scenario's om te komen tot onze doelen (met name schoner effluent). Vervolgens worden de beste instellingen van het proces (denk aan pompinstellingen, beluchting, chemicaliëndoseringen) teruggestuurd naar onze automatisering en overgenomen. Dit met een minimale frequentie van eens per 5 minuten. Zo wordt real time (bij)gestuurd. We gaan alle 7 zuiveringen aansluiten op het beslissingsondersteunende besturingssysteem. Dit doen we één voor één, en na elkaar, om voldoende aandacht te kunnen geven aan de implementatie per zuiveringsinstallatie. Technisch zou dit parallel en dus sneller kunnen, maar we hebben de samenwerking met de gemeenten nodig om de gemeentelijke systemen te ontsluiten en afspraken te maken over het benutten van het rioolstelsel. Het kost tijd om dat zorgvuldig te doen en we kunnen dat niet opleggen. Daarbij hebben we dan niet het voordeel om kunnen blijven leren van de voorgaande implementatieronde. Als het leereffect en de samenwerking met de gemeenten het toelaat, proberen we uiteraard het systeem sneller uit te rollen.

4. Bij X-AI heb je ook automatisch de volgende categorieën vraagstukken: Hoe is de data governance, en hoe zijn ethische-, security- en data quality management uitdagingen of aannames onderbouwd? Crap in is immers crap out, dat moet voorkomen worden. Hoe zijn deze organisatorische beheersmaatregelen vormgegeven en hoe groot, senior of mature is het team dat hier op zit? Wanneer computer guided decision trees, danwel X-AI, besluitvorming overnemen zijn deze topics van cruciaal belang om dit tot in detail te hebben beschreven. Tot dat moment is een besluit van ons als AB nog simpelweg precair.

Antwoord DB:

In de voorgaande onderzoeken/pilots zijn deze punten ook als zeer belangrijk aangemerkt. Daarom is een uiterst mature team (denk aan onze ICT en PA deskundigen) hierop gezet en is een deskundige partner (grote internationale speler) geselecteerd. Ook onze contractpartner heeft er alles op gezet om dit voorbeeldproject tot een succes te laten worden, omdat ook zij erin geloven dat dit de toekomst is en zij ook gelegen zijn om verschillende beproefde technologieën, hier samen te brengen. Wat betreft de meetdata zijn onze beheerders al in staat om de juiste kwaliteit te behalen. Voldoen aan de alle veiligheidseisen (zoals BIO) is meegenomen in de uitvraag en er worden contractuele eisen gesteld om hier aan te voldoen.

5. Dit is nieuw en een erg mooi project, begrijp ons niet verkeerd. Mogelijk gezien het sociale karakter van de volgende vraag is het een idee om de vergadering besloten te verklaren naar wens als u een antwoord wilt formuleren, maar wat is het besparingspotentieel, vaak in aantal FTE's die we hiermee kunnen besparen, zowel direct bij A&M, danwel bij partners zoals gemeentes? Of: Stijgt de kwaliteit van besluitvorming en kunnen we effecten activeren zoals de 5% resp 30% kostendalingen zoals benoemd als voorbeelden?

Deze uitwerking en onderbouwing mist als bijlage, en het verzoek van onze fractie is om dit stuk toe te voegen voor het AB van 17 december. Mocht dit niet haalbaar blijken, dan stellen we voor het stuk te agenderen voor de volgende cyclus.

Antwoord DB:

Wij staan voor grote en omvangrijke opgaven en investeringen voor de afvalwaterketen. In de strategie is voorzien dat wij eerst starten met het optimaliseren van de huidige assets en het huidige systeem. Daarbij is aangegeven dat onze ambities zeer dicht tegen de technisch / technologische grenzen aan gaat lopen. Daarom is het van belang dat de sturingsmogelijkheden maximaal worden aangegrepen en investeringen beperkt kunnen blijven. Dit voorstel moet daaraan bijdragen.

	De rode draad is schoner oppervlaktewater door de effluentkwaliteit te verbeteren en overstorten te verminderen. Uit de pilotstudies (mede door dit systeem) zijn effluentkwaliteitsverbeteringen en energiebesparing behaald. De verwachting is dat met deze resultaten waterschap Aa en Maas de KRW doelen beter en met zo beperkt mogelijke investeringen kan realiseren. Het één-op-één doortrekken van deze resultaten naar de volgende zuiveringen is niet doorgevoerd, omdat iedere zuivering en ieder aanvoerstelsel weer anders is. Het voorstel heeft niet een FTE-besparing als doel. De collega's op de rioolwaterzuiveringen zijn bij een groeiend aantal maatschappelijke opgaven betrokken. Een beslissend ondersteunend systeem, zoals voorzien met het platform, ondersteunt onze zuiveringscollega's met deze complexe opgaven. Met een dergelijk systeem kunnen personele uitbreidingen als gevolg van de maatschappelijke opgaven en nieuwe technologie juist worden beperkt en de kennis en creativiteit van onze mensen juist worden ingezet. N.B. We hebben bij het nalezen een tikfoutje geconstateerd in één van de genoemde nummers van het Projectenboek. Hierbij behoort 244 genoemd te worden en niet nummer 224.
Belastingverordeningen 2022 waterschap Aa en Maas	
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als hamerstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021.
Burap 2/2^e Begrotingswijziging 2021 BSOB	
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als hamerstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021. De fractie CDA verzoekt de duiding van positieve zienswijze aan te punten. Antwoord DB: In de commissie is door PHO Ketelaars toegezegd dat in de brief aan de BSOB de woorden: "dat wij een positieve zienswijze afgeven" worden gewijzigd in : "dat wij positief zijn over het gevoerde beleid door de BSOB en over de 2^e Begrotingswijziging 2021". NB: Aan de vergaderstukken is een gewijzigde concept zienswijzebrief toegevoegd.
Controleprotocol 2021 waterschap Aa en Maas	
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als besprekingsstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021. De fractie Algemene Waterschapspartij wil op voorstel punt 3 als speerpunt voor de accountant meegeven: laat de accountant kijken naar werkwijze (inzichtelijk maken) van het waterschap tav de kasstromen waarop het leningenbeleid wordt gebaseerd. Jaarlijks wordt meer begroot dan wordt uitgegeven en misschien kan financiering daarom lager. De fractie VVD geeft als speerpunt: graag de visie vanuit de controller over minimum en maximum van schuldenlast/positie in vergelijking met andere waterschappen (staat vaak summier in toelichting controllersparagraaf bij begroting), maar ook het vastzetten van de fte vloot/groei?, oftewel samengevat de financiële duurzaamheid. De fractie 50PLUS wijst nog op bijlage 2 Normenkader en dan onder blokje Regelgeving Aa en Maas: wat wordt bedoeld onder Stimuleringsregeling Klimaatactief Bebouwd Gebied en dan met name tussen haakjes (ten onrechte in eerdere versie opgenomen; betreft DB-regeling)? Graag duiden wat hiermee wordt bedoeld? Antwoord DB: PHO Ketelaars heeft aangegeven dat het hier specifiek gaat over de controle van de jaarrekening door de accountant. Uiteindelijk moet de accountant een verklaring afgeven bij de jaarrekening en als we daar eigen criteria of speerpunten aan toevoegen kan dat leiden tot extra controlewerkzaamheden van de accountant en daarmee samenhangende meerkosten. De vraag van de AWP gaat eigenlijk over onze begroting en de controle daarop door onze eigen controllers. Het inhoudelijk antwoord op de vraag is dat via de begroting mandaat wordt gegeven aan het DB om in het begrotingsjaar tot een bepaald maximum bedrag nieuwe geldleningen aan te trekken. Gedurende het jaar wordt gekeken hoeveel er werkelijk geleend moet worden en wanneer om te (blijven) voldoen aan de eisen van de wet FIDO. Er wordt dus niet meer gefinancierd dan we werkelijk nodig hebben. In de controllersparagraaf bij de jaarrekening 2021 zal overigens expliciet aandacht geschonken worden aan de genoemde speerpunten vanuit de fracties VVD en AWP met betrekking tot de financiering van het waterschap en de ontwikkeling van de formatie. Met betrekking tot de onduidelijkheid ten aanzien van het laten vervallen in het controleprotocol van de "Stimuleringsregeling Klimaatactief Bebouwd Gebied" wordt het volgende opgemerkt. Het controleprotocol omvat uitsluitend externe wet- en regelgeving en alle door het AB vastgestelde regelingen met een financieel karakter. Aangezien de "Stimuleringsregeling Klimaatactief Bebouwd Gebied" een door het DB vastgestelde regeling betreft was deze ten onrechte opgenomen in een eerdere versie van het controleprotocol. In het voorliggende controleprotocol is deze regeling daarom vervallen. De controle van de uitgekeerde subsidiebedragen in het kader van de "Stimuleringsregeling Klimaatactief Bebouwd Gebied" vindt overigens wel intern plaats. De accountant steunt op de interne controle van het waterschap en beoordeelt tevens of de subsidieverstreking past binnen de programmabegroting en het mandaat van het DB om eventueel te schuiven binnen en tussen de programma's.

Kaderstellende notitie verbonden partijen																			
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als hamerstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021.																		
	De Fractie Water Natuurlijk vraagt om de tabellen/factsheets in de vorm van een grafiek weer te geven. Antwoord DB: De verhouding tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen geeft een indicatie van de financiële gezondheid (solvabiliteit) van een onderneming op langere termijn. Daarbij wordt gekeken hoe de onderneming gefinancierd is en of de onderneming in staat is om de kortlopende en langlopende schulden te kunnen betalen. Dit kan worden uitgedrukt in een kengetal (solvabiliteitsratio) waarbij het eigen vermogen wordt afgezet tegen het totale vermogen van de onderneming. Bij het vaststellen van het format van de factsheet was destijds (in 2011) discussie of weergave van eigen vermogen en vreemd vermogen überhaupt wel toegevoegde waarde geeft. Onze verbonden partijen zijn namelijk veelal gemeenschappelijke regelingen of verenigingen en daarmee niet vergelijkbaar met commerciële ondernemingen. Zo worden eventuele risico's bij onze verbonden partijen afgewenteld op de deelnemende partijen, heeft ons AB eerder de beleidswens uitgesproken te streven naar zo min mogelijk opbouw van reserves (eigen vermogen) bij onze verbonden partijen en geldt dat de meeste verbonden partijen geldleningen hebben afgesloten waarvoor de deelnemende partijen garant staan. Uit transparantie en volledigheidsoogpunt is destijds gekozen om toch het balanstotaal in de vorm van de verhouding van EV en VV in absolute waarden op te nemen. Er is inmiddels een drietal uitzonderingen binnen onze verbonden partijen, waarbij sprake is van uitgifte van aandelenkapitaal. Het betreft Aquaminerals, Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). Voor deze laatste geldt dat bij banken andere ratio's belangrijker zijn dan de solvabiliteitsratio. Bij de NWB wordt vooral gekeken naar de leverage ratio, de credit rating en de Europese stresstest. Over al deze 3 wordt gerapporteerd in de factsheet van NWB onder de kopjes "ontwikkelingen verbonden partij" en "beleidsmatige en financiële risico's". Voor Aquaminerals en SNB wordt voortaan een solvabiliteitsratio (EV/TV) toegevoegd aan de factsheets. Voor Aquaminerals geldt dat een interne doelstelling wordt gehanteerd van een solvabiliteitsratio van minimaal 30%. SNB hanteert, nadat het vanaf 2020 zorgt voor eigen financiering, een interne doelstelling van een solvabiliteitsratio tussen 30% en 40%. De solvabiliteitsratio ziet er voor beide verbonden partijen als volgt uit: <table><tr><th>Solvabiliteitsratio (EV/TV) per ultimo</th><th>SNB</th><th>Aqua-minerals</th></tr><tr><td>2016</td><td>94,9%</td><td>32,4%</td></tr><tr><td>2017</td><td>92,4%</td><td>29,6%</td></tr><tr><td>2018</td><td>92,4%</td><td>31,4%</td></tr><tr><td>2019</td><td>93,3%</td><td>27,2%</td></tr><tr><td>2020</td><td>39,7%</td><td>23,0%</td></tr></table>		Solvabiliteitsratio (EV/TV) per ultimo	SNB	Aqua-minerals	2016	94,9%	32,4%	2017	92,4%	29,6%	2018	92,4%	31,4%	2019	93,3%	27,2%	2020	39,7%
Solvabiliteitsratio (EV/TV) per ultimo	SNB	Aqua-minerals																	
2016	94,9%	32,4%																	
2017	92,4%	29,6%																	
2018	92,4%	31,4%																	
2019	93,3%	27,2%																	
2020	39,7%	23,0%																	
Regionale Energiestrategie 1.0 Metropoolregio Eindhoven																			
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	ADVIES: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als besprekingsstuk te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021.																		
	1.De fractie PvdA informeert naar de brabantbrede nota Aquathermie. 2.De fractie Algemene Waterschapspartij vraagt:																		

- Is Brabant water betrokken bij REs ivm aquathermie in relatie tot grondwater,
- wat zijn ecologische effecten van aquathermie op oppervlaktewater
- en wat is te zeggen over mitigerende maatregelen bij zonneweides (zienswijze ? wat wordt bedoel?) en zienswijze Dommel over infiltratie van water bij zonneweides. Hoe en wat bij ons.

3. De **fractie Ouderen Appèl-Hart voor Water** wil een toevoeging aan het voorstel, namelijk dat onder punt 2 wordt toegevoegd: met dien verstande dat bij eventuele bouw van nieuwe windmolens een afstand van 1000 m minimaal wordt aangehouden tov bebouwing/woningen.

4. De **fractie Water Natuurlijk** vraagt naar onderzoek in de relatie zonnepanelen voor effect op grondwater, wanneer verwachten we resultaten van die onderzoeken. ? En wordt gekeken naar positionering van panelen in relatie tot effecten op grondwater.?

Antwoord DB:

1. Deze strategienota zal alsnog aan het dossier voor het AB worden toegevoegd.

2. - Brabant Water is niet direct betrokken bij de RES. Wel is er afstemming geweest vanuit Aa & Maas met Brabant Water en RWS in het opstellen van de Brabant Brede strategie aquathermie in relatie tot grondwater en thermische energie uit drinkwater (TED). De provincie is wel partner van de RES i.v.m. ruimtelijk beleid.

- Er zijn op dit moment nog enkele kennisleemtes voor wat betreft de effecten van aquathermie op de ecologie. Het belangrijkste aspect is het effect van koude lozingen op de ecologie wat afhankelijk is van de eigenschappen van het ontvangende waterlichaam. Dit kan mogelijk een barrière vormen voor vismigratie en kan mogelijk het aquatische leven beïnvloeden. Hierin wordt op dit moment veel (landelijk) onderzoek naar gedaan door het STOWA vanuit de Green Deal Aquathermie, iets waar het waterschap ook bij aan is gesloten. Door het integraal advies team aquathermie van Aa & Maas waarin ecologen, vergunningverleners en waterkwaliteit specialisten zitten, worden aanvragen met maatwerk besproken en geanalyseerd om de ecologische kwaliteit te borgen. Ook zullen er vergunningskaders worden ontwikkeld voor koude lozingen.

- Voor antwoord op de vraag onder 3^e gedachtestreepje zie hieronder het antwoord op vraag 4.

3. Hierop is door PHO Ketelaars in de commissie al aangegeven dat het waterschap niet verantwoordelijk / bevoegd is voor de ruimtelijke aspecten en ook de burgerparticipatie ligt bij de gemeenten in dit kader. De toevoeging in zienswijze wordt dan ook afgeraden omdat het waterschap momenteel voor haar componenten goed is aangehaakt en het zaak is dat zo te houden. Als waterschap is het niet raadzaam voorwaarden te gaan stellen in die processen waar wij niet over gaan en die daarmee in de wielen te rijden. Het waterschap heeft maar beperkte taak binnen de scope van de Re(k)s. Primair kijkt het waterschap naar mogelijkheden voor koppelkansen. Overigens staat het AB altijd vrij via een motie hiervoor aandacht te vragen en die boodschap zal dan worden overgebracht als het AB dat wenst.

4. Het waterschap heeft expliciet aangegeven dat de daadwerkelijke inrichting van het zonnepark bepalend is voor de mate waarin (on)gunstige effecten op het grondwater optreden. Hierbij is gevraagd de mitigerende (en adaptieve) maatregelen die genoemd zijn in de planMER (zoals het verder uit elkaar plaatsen van tafels van zonnepanelen of toepassen van smalle panelen) mee te nemen in het ontwerpuitgangspunt voor de inrichting van specifieke locaties voor zonneparken. Dit zal worden meegenomen in de uitvoering van RES 1.0.

In de planMER RES MRE, ter bevordering van de mogelijkheden tot klimaatadaptatie zijn de volgende mitigerende mogelijkheden door het waterschap benoemd en hierin meegenomen (zie planMER paragraaf 9.2.1):

- Het zo lang mogelijk vasthouden van neerslag binnen een zonnepark door dit niet via greppels, slootjes of drainage af te voeren, maar jaarrond op het zonnepark op te vangen en te laten infiltreren naar het grondwater.
- Het geschikt maken van het zonnepark om een grondwaterstijging aan te kunnen: 10 cm in peil gestuurde gebieden en enkele decimeters in hellende gebieden op de zandgronden.
- Het inrichten van zonneparken om ook water van elders in de winter op te vangen om daarmee het grondwater te voeden en een buffer te maken voor het voorjaar en de zomer.
- Het meenemen van het bodemtype bij het ontwerp van concrete zonneparken om negatieve invloed op de waterhuishouding vroegtijdig te ontdekken.

Ook is er een verschil tussen zuidgeoriënteerde en oost-westgeoriënteerde parken; doordat in de laatste een hogere bedekkingsgraad optreedt is ook het effect op de bodem groter, hiermee moet ook rekening worden gehouden.

De Brabantbrede Strategienota Aquathermie zal aan de agenda van het AB van 17 december worden toegevoegd.

Stukken ter kennisneming / ter bespreking

Kredietoverschrijding Cyclisch Groot Onderhoud	
Commissie Watersysteembeheer	<i>Hiervan wordt kennisgenomen.</i>
Stowa rapport over waterinsecten	
Commissie Watersysteembeheer	<i>Hiervan wordt kennisgenomen.</i>
Aanbieding Rekenkamercommissie review realisatie natuurdoelen	
Commissie Watersysteembeheer	<i>Hiervan wordt kennisgenomen.</i> De fracties Geborgden, 50PLUS, Algemene Waterschapspartij, CDA, Water Natuurlijk en Ouderen Appèl-Hart voor Water onderschrijven de reactie van het Dagelijks Bestuur. De fracties VVD en PvdA hebben aangegeven om niet te defensief te zijn tegen het instrument onteigening. Men kan niet inschatten of het betoog van het DB over de WILG een voldoende alternatief biedt, maar de afwijzing van het instrument onteigeningen zou wel iets minder strak mogen zijn ingestoken.
Commissie Algemene- en Financiële zaken	<i>Hiervan wordt kennisgenomen.</i>
Midtermreview	
Commissie Watersysteembeheer	<i>Het agendapunt als ter kennisneming te agenderen voor de AB-vergadering van 17 december 2021</i>
Commissie Emissiebeheer	Portefuillehouder Van Dijk heeft toegezegd om een STOWA rapport beschikbaar te stellen waarin de kosten voor het afkoppelen nader zijn gedefinieerd. De fractie Water Natuurlijk pleit ervoor om de woningbouwcorporaties als partner te betrekken bij de hele afkoppelcampagne. Antwoord DB: Portefuillehouder Van Dijk heeft in de commissie geantwoord dit een goed suggestie te vinden en de mogelijkheden daartoe te zullen onderzoeken.
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	De fractie Water Natuurlijk pleit er voor de communicatie ook te verbreden naar de diverse partners van het waterschap en andere partijen, zoals gemeenten, en niet alleen op burgers/jeugd. De fractie CDA vraagt aandacht voor “water” educatieprogramma’s die ook geschikt zijn voor MBO scholen en vraagt of bij de rondetafelgesprekken over de verzekeraarbaarheid bij wateroverlast ook de Unie gesprekspartner is.

Antwoord DB:

De dijkgraaf heeft in de commissie geantwoord het aandachtspunt vanuit Water Natuurlijk in een bredere opzet/spectrum van de communicatie te zullen meenemen. Ook suggesties van fracties over communicatiemiddelen om te verspreiden en QR codes bij objecten in dat verband zullen worden meegenomen. Op het punt van de MBO scholen wordt beaamd dat de Unie er mee bezig is om water in lesprogramma's te krijgen. PHO Ketelaars heeft op het punt van de verzekeraarheid verwijzend naar het bestuursakkoord aangegeven dat waterschap niet de eindverantwoordelijke is om het verzekeraar te maken, maar wel helder is we steeds vaker te maken krijgen met pieksituaties in relatie tot het klimaat. Als klimaat verandert dan zal waterschap er alles aan moeten doen om te voorkomen dat de nu bepaalde normen voor bescherming tegen eventuele wateroverlast niet worden overschreden. Ook worden pieken heftiger en daardoor kans op schade groter. De WTS is afhankelijk van de politieke inkleuring op dat moment en kent slechts 70% toe. Er is nu aandacht voor bij het rijk en provincies en het is zaak dit op de agenda te houden. Het is daarom aangekaart bij de Unie. Er is een Beleidstafel wateroverlast. Verzekeraarheid zal hierin de nodige aandacht krijgen en in de 2e fase worden opgepakt in spoor 7 dat door Unie wordt getrokken.